

A. Giddens ve Klasik Düşünürler (Sosyal Değişme Açısından)

İçeriği Yazan: [Asaf ŞİMŞEK](#) [1] Zaman: Çar, 01/10/2008 - 06:00

Yazar: Asaf Şimşek

A. Giddens, toplumsal değişme görüşünü ortaya koymadan önce kendisine bir hareket noktası belirlemek ister. Hareket ettiği nokta, bir toplumsal değişme kuramı aramanın başarısız ve anlamsız olduğudur. Böyle bir çaba, toplum bilimlerinin insan davranışının genel, evrensel yasalarını ortaya çıkarabileceği varsayımındaki aynı mantıksal yetersizlikler yüzünden hatalıdır. (Giddens, 1999:32)

İnsanların kendi tarihleri hakkındaki anlayış ya da bilgi biçimleri, kısmen bu tarihin ne olduğunun, kısmen de tarihi değiştiren etkenlerin temel parçasıdır. Bununla birlikte, eleştirel bakımdan evrimciliğe özel bir dikkat göstermek gerekir; çünkü evrimciliğin şu ya da bu biçimi, toplum bilimlerinin pek çok değişik alanında son derece etkili olmuştur. Toplum bilimlerine uygulanan biçimiyle “evrimcilik” terimi ile toplumsal değişimin aşağıdaki özellikleri taşıyan şemalar yoluyla açıklanmasını kastediyorum: Tek tek bütün toplumların daha yüksek aşamalara ulaşması için her bir tekil aşamadan geçmesinin zorunlu olduğu varsayılmasa bile, toplumların devindiği, tersine çevrilemez aşamaların oluşturduğu bir dizi; biyolojik evrim kuramları ile kavramsal bir bağlantı; giderek artan karmaşıklık ya da üretici güçlerin genişlemesi gibi verili bir ölçüt ya da ölçütlere göre aşamaların doğrultusunun belirlenmesi söz konusudur.

Hem öze ilişkin eksiklikleri bakımından, hem de evrimciliğin, mantıksal olarak zorunlu olmasalar da, hemen hemen kaçınılmazcasına ortaya çıkarma eğiliminde olduğu ikincil önermeler bakımından, bu düşüncelere değişik biçimlerde karşı çıkılabilir. Bence bu ölçütlere göre “tarihsel maddecilik”, en azından bu tartışmalı terimin anlaşıldığı biçimlerden birinde, evrimciliğin bir türüdür. (A. Giddens,1999:32)

A. Giddens, tarihi genel olarak evrimciliğin ya da özelde tarihsel maddeciliğin benimsediği şemalara sıkıştırmanın olanaklı olmadığını düşündüğünden, bunları yeniden kurmak yerine çözmekten yanadır. Görüldüğü gibi, A. Giddens’ın toplumsal değişme görüşünün temelinde “evrim” anlayışı vardır; fakat bütün bir tarihi ya da bütün olarak toplumsal değişmeyi sadece “evrim” çizgisi altında birleştirmeye çalışmak da yanılgı olacaktır. Giddens ve birçok düşünür (Parsons, Steward, Huxley, White, vs.) “evrimci” terimiyle ne anlatmak istediklerini ortaya koymaya çalışmışlardır. Comte, Parsons ve birçok sosyologun ortak görüşlerine göre evrim; toplum türlerinin, “süreklilik içinde” düzeni ilerletecek biçimde değişiklik göstermeleri, farklılaşmaları ve bireşimleridir. (A. Giddens, 1999:295)

A. Giddens toplumsal değişme ve diğer birçok konuda açıklamalarda bulunurken salt kendi düşüncelerini vermekle kalmamış, diğer birçok teorisyenin görüşünü de eleştirel bakışla değerlendirmiştir.

Bir sonraki yazımda, Giddens’ın eleştiri ve yorumlarıyla bazı klasik teorisyenlerin toplumsal değişmeye ilişkin görüşlerini aktarmaya çalışacağım.

[\[2\]letisim@politikadergisi.com](mailto:[2]letisim@politikadergisi.com)

Bu yazı; Politika Dergisi, Sayı 8'de yer almıştır. Tüm fazladan özellikleri ile orijinal sayıyı indirmenizi öneririz. Sayı 8'i indirmek için [buraya tıklayınız](#). [3]

Yorumlar

Toplumsal yapıların değişim süreci; Evrim ya devrim?

İçeriği Yazan: Erdiç AYDIN Zaman: Çar, 15/10/2008 - 10:29

Toplumsal yapıların değişim süreci; Evrim. Sıçrama tahtası devrim midir?

Yada Marx'ın sosyal sınıfların tahlilini yaparken toplumsal durumu dönüştürücü "devrimci" güç olarak tanımladığı işçi sınıfı evrimsel sürecini tamamladığında "kendiliğinden" kapitalist ile işçi arasındaki çelişki ortadan kalkacak mıdır?

Yoksa "Eyleyerek evrimleşme" diye tanımlanacak bir bakış açısıyla mı değerlendirilmelidir bu toplumsal alt üst oluş beklentisi.

Evrimde, "evrimleşen" toplumun evrime direk yada dolaylı etkisinin adı mıdır devrim?

İnsanın maddi kimliğinin doğayla birebir ilişkisi dışında üretim ilişkilerindeki toplumsal rolü ile (emeği ve bu emeğin sermayeyi yaratması) doğayla olan bu dolayimli sürecindeki "evrim" kapitalist sistemin sonunun "kendiliğinden" geleceği beklentisini mi ortaya koyar?

Evrime sürecinde türsel değişimler beklentisi nesnel koşulların dayattığı bir zorundalık mıdır? Terside sorulabilir nesnel koşulların dayattığı zorundalık türsel değişikliklere neden olup evrim sürecine etki eder mi? Evrimin itici gücü toplumsal anlamda nedir?

Darvinist "evrim" teorisinde "doğal ayıklanma" olarak nitelendirilen süreç toplumsal alanda sınıfsal temelde düşünüldüğünde nasıl ele alınabilir? Türlerin kökeni yaklaşımını toplum içindeki sınıflarla ilişkilendirmek nasıl mümkün olur?

Bu çerçevede evrim ve devrim kavramlarına açıklık getirilirse sonraki yazılarınızda algılar açısından çok büyük fayda sağlayacağını umuyorum.

iyi çalışmalar...

- [Analiz](#) [4]

Kaynak URL (08/05/2024 - 23:12 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/giddens-ve-klasik-dusunurler-sosyal-degisme-acisindan>

Bağlantılar:

Sosyal Medya: [Facebook](#) | [Twitter](#)

Page 2 of 3

- [1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/asaf-simsek>
[2] <mailto:asaf.simsek@politikadergisi.com>
[3] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD8.zip>
[4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/analiz>